

МІЖСОБИСТІСНА ВЗАЄМОДІЯ МОЛОДОГО ПОДРУЖЖЯ

У статті аналізуються наукові підходи вчених щодо міжособистісної взаємодії молодого подружжя в початковому періоді життя: статусно-рольовий, підхід сімейної адаптації та інтеграції, підхід подружньої сумісності. Виокремлено основні структурні елементи сім'ї, охарактеризовано найбільш поширені чинники, які дестабілізують або стабілізують сімейне життя в цей період.

Ключові слова: сім'я, молоде подружжя, адаптація, інтеграція, міжособистісні стосунки, подружня сумісність, подружні ролі.

Постановка проблеми. Проблема міжособистісної взаємодії молодого подружжя є однією з важливих психологічних проблем, актуальних для молодого подружжя та їх подальшого життя.

Аналіз стану розробленої проблеми. Проблему міжособистісної взаємодії молодого подружжя досліджувало багато вітчизняних і зарубіжних вчених. Зокрема, Ю. Бакуліною, С. Ковальовим, І. Гребенніковим, Е. Ейдемільером, В. Юстіцкісом зазначається, що початковий період шлюбу характеризується сімейною адаптацією та інтеграцією. Так, на думку Ю. Бакуліної, узгодженість уявлень про розподіл ролей у сім'ї між молодим подружжям відіграє вирішальну роль у відносинах між ними [1]. Е. Ейдемільер і В. Юстіцкіс називають сукупність психологічних процесів, які охоплюють членів сім'ї та їх взаємини, ведуть до формування та розвитку просімейних мотивів (мотивів, які обумовлюють позитивне ставлення до сім'ї), що сприяє зняттю негативних, фруструючих переживань, тривоги, стресів і вирішенню внутрішніх і міжособистісних конфліктів. Це проявляється в тому, як сім'я реагує на труднощі [13]. М. Обозов звертає увагу на те, що початковий період можна вважати найбільш відповідальним періодом у житті подружжя, коли молоді люди стикаються не з любовними, інтимними та приємними проблемами, а сімейно-побутовими [7].

О. Калмикова, говорячи про проблеми перших років подружнього життя, вказує, що перші рік-два спільного життя – це час формування індивідуальних стереотипів спілкування, узгодження систем цінностей, вироблення загальної поведінкової лінії [5].

Мета статті: проаналізувати наукові підходи вчених щодо міжособистісної взаємодії молодого подружжя, виокремити основні структурні елементи сім'ї, найбільш поширені чинники дестабілізації або стабілізації сімейного життя у цей період.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сім'я є об'єктом дослідження багатьох наук – соціології, економіки, права, етнографії, психології,

демографії, педагогіки та ін. Кожна з них у відповідності до свого предмету вивчає специфічні сторони функціонування та розвитку сім'ї. Інтеграція цих напрямків вивчення сім'ї дозволяє отримати цілісне уявлення про сім'ю як соціальне явище, що поєднує в собі риси соціального інституту і малої групи.

Психологія сімейних відносин концентрує увагу на дослідженні закономірностей міжособистісних стосунків у сім'ї, внутрішньосімейних відносин, їх стійкості, стабільності з позицій впливу на розвиток особистості. Знання закономірностей дозволяє проводити практичну роботу з сім'ями, діагностувати та допомагати формувати здорові сімейні взаємини. Основні параметри міжособистісних відносин – статусно-рольові відмінності, психологічна дистанція, валентність відносин, динаміка, стійкість. Сім'я як соціальний інститут має власні тенденції розвитку.

Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. У Сімейному кодексі України записано, що сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства [10, с. 4].

Початковий період розвитку сім'ї є дуже важливий у житті подружжя, і багато психологів, які досліджували сімейні відносини, наголошують на цьому. Саме в цей період вимальовується майбутня модель сімейних стосунків. Саме на цій стадії розподіляються права та обов'язки. Саме в цей час утворюються духовні стосунки між двома людьми. Молода сім'я потребує взаєморозуміння, кожний потребує визнання, відбувається психологічна та побутова адаптація. У партнерів між собою змінюються почуття та їх інтенсивність, встановлюється певні стосунки між подружжям та їх батьками (генетичними сім'ями). Проте ефективність психологічної підтримки у молодого подружжя порівняно зі шлюбами більш тривалого терміну

існування, за дослідженнями Т. Андрєєвої, дуже низька [1, с. 87].

Існує декілька етапів життєдіяльності сім'ї, кожен з яких має свої завдання, свої кризи. Перша стадія, яка розглядається у нашому дослідженні, – етап молоді сім'ї (0–5 років). Починається від народження сім'ї до появи першої дитини в сім'ї.

С. Ковальов [6], І. Гребенніков [1], Е. Ейдемільер, В. Юстіцкіс [13] зазначають, що початковий період шлюбу характеризується сімейною адаптацією та інтеграцією. Вони стверджують, що адаптація включає взаємну сексуальну адаптацію, а також первинний досвід сімейного життя. На цьому етапі складаються стосунки сім'ї з іншими сім'ями. Формуються внутрішньосімейні звички та цінності. Цей період адаптації викликає сильне емоційне напруження. Багато молодих сімей цього не витримують – пік розлучень припадає саме на ці роки. Причинами великої кількості розлучень є неготовність до шлюбу, незвичні побутові умови, відсутність житлової площі, втручання родичів у взаємини молодих та ін. [8].

І. Гребенніков адаптацію визначає як пристосування партнерів один до одного і до тих обставин, у яких знаходиться сім'я [1]. Психологічна сутність адаптації полягає у взаємному узгодженні думок, почуттів і поведінки. У дослідженні Т. Андрєєвої виділяють такі види адаптації:

1. Матеріально-побутова адаптація полягає у узгодженні прав і обов'язків партнерів у виконанні сімейних справ та у формуванні моделі планування і розподілу сімейного бюджету, який би задовольнив усіх.

2. Морально-психологічна адаптація базується на поєднанні світоглядів, ідеалів, інтересів, ціннісних орієнтацій, а також особистісних особливостей чоловіка і дружини.

3. Інтимно-особистісна адаптація полягає в досягненні партнерами сексуальної відповідності [1].

Адаптація партнерів здійснюється в двох основних видах співвідношень: рольових і міжособистісних. Базовим для рольових взаємин виступає уявлення про цілі подружнього союзу, у якому виражається мотивація партнерів. Загальна мотивація сімейного союзу включає у себе чотири провідні мотиви: побутовий, морально-психологічний, сімейно-батьківський, інтимно-особистісний.

С. Ковальов підкреслює, що для того, щоб сім'я була благополучною, ці уявлення мають або бути більш-менш однаковими, або стати такими, оскільки поведінка одного партнера в його сімейній ролі не повинна суперечити уявленням іншого, бо саме узгодження уявлень складає сутність взаємодії на стадії первинної рольової адаптації. Далі він доводить, що в цей процес поступово залучаються все більш глибинні шари уявлень. Первинна рольова адаптація обов'язково включає узгодження уявлень про характер і розподіл

сімейних обов'язків, які, згідно з розподілом К. Кір-кпатріка, діляться на три основні види подружніх ролей: традиційні, товариські та партнерські [6].

Традиційні ролі припускають з боку дружини: народження і виховання дітей, підтримка будинку, обслуговування родини, віддане підпорядкування власних інтересів інтересам чоловіка, пристосованість до залежності, терпимість до обмеження сфери діяльності. З боку чоловіка: відданість матері своїх дітей, економічна безпека та захист сім'ї, підтримання сімейної влади і контролю, прийняття основних рішень, емоційна подяка дружині за пристосованість до залежності, забезпечення аліментів при розлученні.

Товариські ролі вимагають від дружини: збереження зовнішньої привабливості, забезпечення моральної підтримки та сексуального задоволення чоловіка, підтримки корисних для чоловіка соціальних контактів, живого та цікавого духовного спілкування з чоловіком і гостями, забезпечення різноманітності життя та усунення нудьги. Від чоловіка вимагається: милування дружиною, лицарське ставлення до неї, відповідна романтична любов і ніжність, забезпечення коштами для вбрання, розваг, соціальних контактів, проведення дозвілля з дружиною.

Ролі партнерів вимагають і від чоловіка, і від дружини: економічного внеску в сім'ю згідно із заробітком, спільної відповідальності за дітей, участі в домашній роботі, розподілу правової відповідальності. Але, крім цього, від дружини ще потрібні: готовність відмови від лицарства чоловіка (тому що подружжя рівні), рівна відповідальність за підтримання статусу сім'ї, у разі розлучення і відсутності дітей – відмова від матеріальної допомоги. А від чоловіка потрібні: прийняття рівного статусу дружини та згода з її рівною участю в прийнятті будь-яких рішень.

На думку Ю. Бакуліної [1], узгодженість уявлень про розподіл ролей у сім'ї між молодим подружжям має вирішальну роль у відносинах між партнерами, у той час як сам характер розподілу ролей не пов'язаний із задоволеністю шлюбом: головне – чи приймають його обоє. Наприклад, у сільських сім'ях розподіл побутових і господарських обов'язків традиційний. При гарній спрацьованості та спільності розуміння головних і другорядних господарських завдань між подружжям обоє задоволені шлюбом. Також Ю. Бакуліна висунула свою класифікацію внутрішньосімейних ролей, що найбільш повно можуть охарактеризувати сучасну сім'ю, головними серед яких називає такі:

- вихователь;
- «психотерапевт» (створення та підтримання емоційного клімату в сім'ї);
- відповідальний за матеріальне забезпечення сім'ї;
- організатор розваг;

- господар (господиня);
- сексуальний партнер;
- організатор сімейної субкультури [1].

З вище перерахованих ролей до традиційно жіночих відносяться ролі вихователя дітей, господині, «психотерапевта». Роль відповідального за матеріальне забезпечення сім'ї сприймається як традиційно чоловіча. Заслугує на увагу те, що зростає частка чоловіків і жінок, які вважають, що матеріально забезпечувати сім'ю повинні обидва партнери [1, с. 92–102].

Для стабільності шлюбу не менше значення має і узгодженість так званих міжособистісних ролей – своєрідної фіксації положення людей в системі групових зв'язків. Як і соціальні, так і міжособистісні ролі можуть входити в протиріччя та перешкоджати сімейній гармонії. Наприклад, дружина хоче бути головою сім'ї, але з цим не погоджується чоловік, який вважає, що їй більше притаманна роль домогосподарки. Отже, в адаптованій родині не тільки соціальні, а й міжособистісні ролі повинні бути:

- «узаконені» членами сімейного союзу;
- схвалені, підтримувані та можуть доповнюватися (якщо чоловік «домашній мудрець», то хто-небудь з інших членів сім'ї – «захоплений шанувальник») [6].

Процес подружньої адаптації тісно пов'язаний із процесом сімейної інтеграції. Інтеграція – це добровільне об'єднання, узгодження позицій, уявлень і думок подружжя стосовно різних аспектів сімейного життя. До них насамперед належать: стиль взаємних стосунків, матеріально-побутові проблеми, сімейний бюджет, духовне життя та проведення вільного часу, а також інтимне життя, очікування і народження дитини, взаємини з батьками, ставлення до професійної та суспільної діяльності партнерів [1, с. 85–88].

Соціально-функціональними механізмами інтеграції сім'ї Е. Ейдеміллер та В. Юстіккіс називають сукупність психологічних процесів, які охоплюють членів сім'ї та їх взаємини, ведуть до формування і розвитку просімейних мотивів (мотивів, які обумовлюють позитивне ставлення до сім'ї), що сприяють зняттю негативних, фруструючих переживань, тривоги, стресів і вирішенню внутрішніх і міжособистісних конфліктів [13, с. 61]. Дія цих механізмів проявляється в тому, як сім'я реагує на труднощі. Якщо члени сім'ї не реагують на труднощі, то вони виступають як чинник, що руйнує родину. Навпаки, при ефективній дії соціально-функціональних механізмів ті ж труднощі стають чинником подальшого зміцнення стосунків у сім'ї.

З перших кроків сімейного життя у молодого подружжя можуть з'явитися розбіжності щодо того, якими мають бути подружні стосунки. Кожен із подружжя приносить досвід батьківської сім'ї, подружніх стосунків батьків (про які іншому партне-

ру, звісно, нічого не відомо). І досить часто в молодій сім'ї стикаються та переплітаються між собою дві «психології»: «психологія» сім'ї, у якій виріс чоловік, і «психологія» батьківської сім'ї дружини, тому в сімейні стосунки молодого сім'ї можуть привноситися уявлення про роль чоловіка і дружини, розподіл їх обов'язків у родині, погляди на виховання, взаємодію, внутрішньосімейне управління з сімей, у яких вони виховувалися [11; 12].

М. Обозов звертає увагу на те, що початковий період можна вважати найбільш відповідальним періодом у житті подружжя, коли молодята стикаються не з любовними, інтимними та приємними проблемами, а сімейно-побутовими [7]. Період притирання характерів, поглядів на життя та сімейний уклад – дуже складний етап у відносинах, що викликає підйоми та спади настрою молодих. Насичений найбільш суперечливими переживаннями, цей момент подружнього життя часто запам'ятовується на все життя й відбивається на подальшій долі родини. Кожен з партнерів не лише відкриває світ іншого, але й сам виявляє в собі щось раніше не помічене.

У молодих сім'ях, як правило, психологічно складно відбувається розподіл сімейних обов'язків. Кожному з подружжя доводиться пристосовуватися до стану, який у порівнянні з дошлюбною незалежністю та свободою здається важкою необхідністю. Низький рівень підготовленості молодих людей до майбутнього сімейного життя не дозволяє їм впоратися зі своїми внутрішніми протиріччями, що виникають на фоні нерівномірного розподілу сімейних обов'язків. У цей момент важливо надати молодим допомогу в формуванні таких дефіцитних в сучасному шлюбі якостей, як повага до особливостей характеру один одного, вміння розуміти і прощати людину, яка повинна стати супутником життя. Ще одним характерним явищем в житті сучасної молоді сім'ї, що підсилює її нестабільність, можна назвати частку міжнаціональних шлюбів, яка поступово збільшується. У таких сім'ях до складнощів загального психологічного плану додаються відмінності в національно-психологічних установах.

Сучасний етап розвитку молодого сім'ї характеризується переважним зміщенням сімейних цінностей у бік духовно-особистісних орієнтацій і установок. Більшість подружжя у шлюбі цінує насамперед любов, взаємоповагу, спільність поглядів, інтересів і духовну близькість. Не менш важливим є фактор матеріального благополуччя в житті молодого сім'ї. Слід зазначити, що при відносно більш високому інтелектуальному, соціально-професійному та культурно-освітньому рівні сучасного молодого подружжя їхні вимоги до особистісних якостей один одного та до психологічного комфорту в сім'ї значно підвищилися за останні десятиліття. Загострення проблем на початковій стадії розвитку сім'ї відбувається з при-

чин несформованості адаптаційних механізмів членів молодого сім'ї, відсутності коректної системи передачі досвіду попередніх поколінь, відсутності системи підготовки молоді до сімейного життя.

Вітчизняні фахівці в галузі психології сім'ї зробили значний внесок у дослідження особливостей подружніх взаємин на початковій стадії життєвого циклу молодого сім'ї. О. Калмикова, говорячи про проблеми перших років подружнього життя, вказує, що перші рік-два спільного життя – це час формування індивідуальних стереотипів спілкування, узгодження систем цінностей, вироблення загальної поведінкової лінії. У цей період відбувається взаємне пристосування подружжя, пошук такого типу взаємин, який задовольняють обох. На цьому етапі вирішуються такі завдання: формування структури сім'ї, розподіл функцій (ролей) між чоловіком і дружиною, створення загальних сімейних цінностей [5]. Під структурою сім'ї розуміється спосіб забезпечення єдності її членів; розподіл ролей проявляється у тому, які види сімейної діяльності кожен партнер бере на свою відповідальність і які адресує іншому; сімейні цінності – це установки подружніх партнерів з приводу того, для чого існує сім'я і чого вони можуть досягнути завдяки своїй сім'ї. Ідеальний варіант – коли збігаються всі три вказані параметри. Також для сприятливої реалізації взаємної адаптації партнерів необхідна подібність їх уявлень з трьох вказаних параметрів. Проте в реальному житті це майже неможливо. Тому кожне молоде подружжя зустрічається з незбігом думок, оцінок, переконань чоловіка і дружини з різних питань.

Автори численних досліджень одностайні в тому, що процес формування молодого сім'ї протікає досить інтенсивно та напружено. Вони вважають, що для періоду до народження дітей у подружжя найбільш характерні труднощі вироблення свого сімейного укладу, розчарування один в одному як результат більш глибокого пізнання, конфлікти з приводу розподілу функцій, проблеми у взаєминах з родичами, матеріальні та економічні проблеми [11; 12].

Суттєвий вплив на характер взаємин між майбутніми подружніми партнерами здійснюють їх установки та очікування з приводу сімейного життя. Розбіжність установок може викликати серйозні конфлікти, особливо на початковому етапі сімейного життя. Для успішних шлюбів є характерним спільне проведення вільного часу, причому на це орієнтований і чоловік, і дружина. Як наслідок, розбіжності в намірах нареченого і нареченої щодо організації вільного часу в шлюбі може призвести до серйозних конфліктів [2, с. 492]. У ряді робіт, присвячених проблемам молодого сім'ї, виділено чинники нестабільності:

– короткочасність дошлюбного знайомства подружжя;

– ранній (до 21 року) вік вступу в шлюб, який свідчить про соціальну незрілість подружжя [2; 4];

– негативне ставлення до чоловіка, неуспішність шлюбу батьків однієї чи обох сімей;

– дошлюбна вагітність;

– різні думки подружжя щодо побуту і дозвілля та ін. [3; 11].

Відомо, що тривалість знайомства слід розглядати як один із важливих показників готовності до шлюбу. Практика показує, що частка пар з коротким періодом дошлюбного знайомства набагато більша серед тих, що розлучилися, ніж серед тих, хто продовжує жити в шлюбі. Це обумовлено тим, що в сучасному суспільстві дошлюбні стосунки менш регламентовані, ніж у минулому, й успішність шлюбу більшою мірою залежить від особистісної сумісності партнерів. Тому період, протягом якого майбутні подружні партнери дізнаються одне про одного, набуває все більшого значення.

У контексті нашого дослідження необхідно також звернути увагу на мотиви, з якими вступають в шлюб обидва партнери. С. Ковальов вважає, що мотивація вступу в шлюб включає принаймні п'ять типів мотивації: любов, духовну близькість, матеріальний розрахунок, психологічну відповідність, моральні міркування. Вивчення впливу шлюбної мотивації на задоволеність шлюбом підтверджує важливість двох перших мотивів. Серед тих, хто вступив у подружній союз з любові та спільності поглядів, максимальне число задоволених і мінімальне – незадоволених. Важлива єдність цих двох мотивів. Розчарування сім'єю та шлюбом виявилось більш імовірним у тих, хто орієнтувався виключно на свої почуття без необхідної для їх збереження духовної спільності подружжя [6].

Іншого погляду на співвідношення любові та шлюбу дотримуються відомі психотерапевти Е. Ейдеміллер і В. Юстицькіс при описі механізму «емоційної ідентифікації з сім'єю». Автори розглядають емоційні стосунки симпатії як цементуючої сили в сімейних відносинах та відзначають, що відносини симпатії до певної міри нейтралізують стан фрустрації, що виникає в міжособистісних відносинах, у тому числі в сім'ї, сприяють швидкій адаптації до фруструючих особливостей характеру партнера [13].

Також привертає увагу думка О. Калмикової, яка стверджує, що значна частина молодих пар вступає у шлюб, керуючись мотивами, які лежать поза сімейною сферою (наприклад, бажання піти з батьківського дому, зробити відповідальний самостійний крок тощо). Вона зауважує, що відсутність адекватної мотивації веде до того, що у таких сім'ях нівелюється завдання самовизначення сім'ї. Йдеться про такі важливі аспекти, як з'ясування подружніх ролей, внутрішньосімейного статусу кожного з них, їх спільних цілей, тому подібні шлюби розпадаються, як правило, досить швидко [6, с. 84–86].

Висновки. Проаналізувавши наукову літературу з даної проблеми, можна зробити висновок про те, що початковий період розвитку сім'ї дуже важливий. На початку сімейного життя здійснюється розподіл прав і обов'язків, формується модель майбутніх сімейних стосунків, утворюється духовний зв'язок між партнерами, відбувається пошук ставлення один до одного, який би задовольняв обох партнерів. Виникають також проблеми побутового та психологічного характеру. Кожен партнер потребує визнання та взаєморозуміння. У кожного партнера виникає зобов'язання один перед одним, відповідальність за сім'ю, обмеження особистої свободи. Саме в цей період відбувається подружня адаптація, формуються сімейні норми, здійснюється оволодіння рольовою поведінкою. Водночас у цей період загострюються майже всі проблеми подружнього життя. Протягом цього етапу може змінюватися інтенсивність почуттів між подружжям.

Основними науковими підходами щодо специфіки міжособистісної взаємодії молодого подружжя є статусно-рольовий підхід, підхід сімейної адаптації та інтеграції, підхід подружньої сумісності.

Статусно-рольовий підхід полягає у тому, що визначаються статусні ролі кожного члена сім'ї і кожен з них має свою відповідальність за певні сфери життя.

Підхід сімейної адаптації та інтеграції полягає в тому, що між партнерами відбувається пристосування один до одного і до тих обставин, у яких вони знаходяться, узгодження позицій, уявлень і думок стосовно різних аспектів сімейного життя.

Підхід подружньої сумісності полягає в тому, що виділяються певні рівні сумісності подружжя, особливості яких мають вагоме значення для стабільності шлюбу.

Література:

1. Андреева Т. Психология современной семьи : [монография] / Т. Андреева. – СПб. : Речь, 2005. – 436 с.
2. Бэндлер Р. Семейная терапия / Р. Бэндлер, Д. Гриндлер, В. Сатир ; пер. с англ. Ю.С. Уокер. – М. : Ин-т общегуманитарных исследований, 1993. – 128 с.
3. Захаров А. Психологические особенности диагностики оптимизации взаимоотношений в конфликтной семье / А. Захаров // Вопросы психологии. – 1981. – № 3. – С. 58–68.
4. Зацепин А. Брак и семья / А. Зацепин // Психология семьи: хрестоматия : [учеб. пособие для фак-тов психологии, социологии, экономики и журналистики] / под ред. Д. Райгородского. – Самара : БАХРАХ-М, 2002. – С. 3–32.
5. Калмыкова Е. Психологические проблемы первых лет супружеской жизни / Е. Калмыкова // Вопросы психологии. – 1983. – № 3. – С. 83–89.
6. Ковалев С. Психология современной семьи / С. Ковалев. – М. : Просвещение, 1988. – 185 с.
7. Обозов Н. Психология межличностных отношений / Н. Обозов. – К. : Либідь, 2000. – 312 с.
8. Основные понятия психологии семьи [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.psylist.net/family/00001.htm>.
9. Психология семьи: хрестоматия : [учеб. пособие для фак-тов психологии, социологии, экономики и журналистики] / под ред. Д. Райгородского. – Самара : БАХРАХ-М, 2002. – 752 с.
10. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2001 р. № 2947-III (станом на 19 вересня 2005 р., з додатком станом на 22 вересня 2005 р.) / Верховна Рада України. – К. : Парламентське вид-во, 2005. – 84 с.
11. Сысенко В. Устойчивость брака. Проблемы, факторы, условия / В. Сысенко. – М. : Мысль, 1981. – 156 с.
12. Шнейдер А. Психология семейных отношений : [курс лекций] / А. Шнейдер. – М. : Апрель-Пресс, 2000. – 512 с.
13. Эйдемиллер Э. Семейная психотерапия семьи / Э. Эйдемиллер, В. Юстицкис. – Л. : Медицина ; Ленинградское отделение, 1990. – 490 с.

Евсюкова А. А. Межличностное взаимодействие молодых супругов

В статье анализируются научные подходы ученых касательно межличностного взаимодействия молодых супругов в начальном периоде жизни: статусно-ролевой, подход семейной адаптации и интеграции, подход супружеской совместимости. Выделены основные структурные элементы семьи, охарактеризованы наиболее распространенные факторы, дестабилизирующие или стабилизирующие семейную жизнь в этот период.

Ключевые слова: семья, молодые супруги, адаптация, интеграция, межличностные отношения, супружеская совместимость, супружеские роли.

Yevsiukova A. O. Interpersonal interaction of newly married couple

The article focuses on the earlier period of married couple life. At this stage the interpersonal interaction of partners plays an important role for the future model of family relations. The article reviews approaches of scientists according the interpersonal interaction of married couple at an early stage of life, which show the most common factors of stabilization or destabilization of family life in this period and also main structural elements of the family. In the context of this research we highlight the status-role approach, the approach of family adaptation and integration and of the marital compatibility. The research pays a particular attention

to socio-psychological processes taking place in the family, such as family communication and interaction, interpersonal perception, role differentiation in married couple relationships. Marriage motives of partners play an important role, because they have a significant impact on the interaction between spouses and their further satisfaction in marriage. Family psychology studies the regularities of initiation, formation and destruction of marriage as a small social group and specific conditions and mechanisms of family functioning. This article discusses various aspects of family life: formation of readiness for marriage and marital relations, general trends of family development, distribution of rights and duties, features of marriage and family interpersonal relationships, domestic and psychological problems, problem of recognition and understanding of partners and other social and psychological problems. The article emphasizes personal and socio-psychological factors that enhance or destabilize the marriage.

Key words: *family, married couple, adaptation, integration, interpersonal relationships, marital compatibility, marital roles.*